

Konut, kent dokusunun en temel bileşeni, iskeletidir. Dolayısıyla kentler değerlerini konutlara borçludur. Ev ise, toplum alışkanlıkları ve çevre değerlerinin kesişiminde, mekânın belki de en esnek halidir. Ev, günümüz kentlerinin kısıtlayıcı koşulları nedeniyle tekdüzeleşme, doğadan kopma, ulaşım zorlukları, estetikten yoksunluk gibi pek çok olumsuzlukla karşı karşıyadır. Dolayısıyla bu etmenler insan psikolojisini doğrudan etkiler.

Projede gözetilen ilkesel kararlarla;

- Standardizasyon- monotonluk yerine kültürel mirasın sürdürülmesine olanak sağlamak, esneklik ve ortak estetik değerlerin ve mekânsal belleğin yaratılması
- Etaplandırılmış proje - zamanla ortaya çıkabilecek ihtiyaçların projeye adaptasyonu ve monotonluğun önüne geçmek
- Gündelik hayat koşullarının (üretim-tüketim ilişkileri) olabildiğince yakın çevrede planlanması gece gündüz nüfus farkının en aza indirgenmesi
- Mahremiyet ve özgürlük gibi psikolojik alanların, peyzaj değerleri kullanılarak mahalle ölçeğinde tanımlanabilmesi - Yeşil alanların moral değeri
- Yeşil alanların üretime ve gündelik hayat pratiğine katılarak sürdürülebilirlik anlamında yeni koşullar aranması (ekonomik, ticari, eğitim, vb alanlarda)
- Yeşil alanların ve kültürel mirasın pastoral değerinin önemli bir estetik veri olarak gözetilmesineticesinde bireyin kamusal alan ve kenti yorumlanma özgürlüğü ve sahiplenme bilincinin artırılması hedeflenmiştir.

Eskişehir, İç Anadolu Bölgesi'ndeki konumuyla ve tarihsel nitelikleriyle özgün bir Anadolu kentidir. Bu kentsel bağlam proje yaklaşımı için önemli ipuçları oluşturmuştur.

Tasarım İlkeleri

1. Tarihi İzlerin Belirlenmesi:

Odunpazarı Mahallesi'ndeki tescilli sivil mimarlık örneklerinin irdelenerek mimari ölçekte, yapıların kütsel boyutlarının ve plan kurgularının bu izler üzerinden oluşturulması amaçlanmıştır.

Şemalarda izlenecek olan aşamaların topoğrafya ve yön verilerinden yola çıkarak mahalle ölçeğinde projeye adaptasyonu sağlanmıştır. Sokak kurgularında özellikle planimetrik düzeyde farklılıklar (esneklik kavramı), boyut (cephe estetiği), standardizasyon (cephe ritimleri) önemsenmiştir.

Sanat atölyeleri, sergi salonları, yeşil alanlar, vb. açık alanların konutlarla birlikte yer almasıyla fonksiyonel farklılıklar gözetilerek sokağa canlılık getirilmesi amaçlanmıştır.

Karma işlevleri bünyesinde barındıran bu uygulamanın uzun vadede kent bütününe yayılması hedeflenmiştir.

Bu yaklaşım (farklı fonksiyonların birlikteliği) kentsel belleğin sürdürülmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.

2. Doğal Potansiyellerin Kentsel Yaşama Katılması:

-Atölyeler: MÖ 9.yy'da Frigler, ormanlık bir alan olan Eskişehir ve çevresine yerleşmiş; ahşabı kullanarak bina yapımında ve mobilya kakmacılığında ustalık kazanmışlardır. Eskişehir hala mobilyacılık konusunda ülke genelinde önemli bir yere sahiptir. Projede yer alan çeşitli atölyeler sayesinde, hem ahşap konusundaki zanaatların tekrar yaşam bularak kültürel mirasın sürekliliğinin sağlanması hem de kentsel yaşam kalitesinin artması hedeflenmektedir. Önerilen fonksiyonlar ekonomik anlamda da sürdürülebilir değerler taşımaktadır.

-Botanik Bahçeler: Eskişehir ayrıca flora bakımından da oldukça zengindir. İl sınırları içinde 2000'e yakın bitki türü doğal yayılış göstermektedir. Bu türlerden 220'den fazlası Türkiye'ye özgüdür. Özellikle Sündiken ve Türkmen Dağları başta olmak üzere tüm dağ, step, ova, yayla ve ormanlarda yetişen bu türlerden 14'ü dünyada sadece Eskişehir'de yetişmektedir: Jülyen (*Hesperis Turkmendaghensis*), Peygamber Çiçeği (*Centaurea Sericea*), Kahkaha Çiçeği (*Convolvulus Pulvinateus*), Alis (*Alyssum Niveum*), Çan Çiçeği (*Tokurii*), Beyaz Civan Perçemi (*Achillea Ketenoglui*), Sığır Kuyruğu (*Verbascum Gypsicola*), Dağ Çayı (*Sideritis Gulendamae*), Taşçanta (*Aethionema Dumanii*), Çöven Otu (*Gypsophila Osmangaziensis*), Kantoron (*Hypericum Sechmenii*), *Centaurea Nivea*, *Verbascum Eskisehirensis*, *Campanula Pamphylica* Subsp. Projenin kuzey alanında yer alan botanik bahçeleri aracılığıyla, özellikle mevcut çevrenin daha detaylı olarak tanınmasına olanak sağlanarak çevre konusundaki bilincin artırılması amaçlanmaktadır.

-Kamusal Alanlar: Yerel floranın, yeşil alanlar üzerinden mahalle kapsamına yayılarak (kamusal alanlarda kullanılacak olan ağaç, çimen vb. türleri) bu bilincin tek bir alanda sıkışmasının önüne geçilmesi planlanmaktadır.

-Bahçeler: Ayrıca arka bahçe, ön bahçe, avlu, vb. niteliksiz ve kayıp alanların önüne geçilmesi düşünülmüş; sınırlandırılmış fakat tanımsız bu alanların yeşil koridorlar açılarak birbirlerine ve tasarlanmış açık alanlara bağlanarak yeni bir yeşil alan sistemi amaçlanmıştır. Konutların teras kısımları, güneş paneller, vb. yeşil enerji donatılarıyla estetik ve sürdürülebilirlik değerlerinin artırılması hedeflenmiştir.

3. Proje alanının ulaşım hatlarına entegrasyonu, Yolların Kademelenmesi/ Taşıt Trafiği

Baskısının Azaltılması

- Mevcut bağlantı yolları güçlendirilmesi
- Taşıt, tramvay ve bisikletten oluşan paylaşımlı yolların önerilmesi
- Kontrollü yollar ve yavaşlatılmış döşemelerin önerilmesi
- Otoparklar spotlarının kurgulanması
- Ulaşımında toplu taşıma ön planda tutularak tramvay hattıyla birlikte geniş yaya yolları önerilmiş, böylelikle yolun kullanımında yayaya ağırlık tanınmıştır. Çevre kirliliğinin azaltılmasında etkin bir araç olan bisiklet kullanımının özendirilmesi hedeflenmiştir.

4. Kentsel Buluşma Noktalarının Yaya Ağları İle Bütünleştirilmesi

Kentsel donatı öğeleri kentsel kurguyla bütünleşerek ele alınmıştır. Proje programına; buluşma noktaları, rekreasyon ve spor alanları, eğitim yapıları, konaklama birimleri, kültür yapıları, ibadet yapıları, sağlık yapıları ve servis birimleri gibi sosyal donatılar ilave edilmiştir. Doğu batı yönünde uzanan 'ana omurga yaya hattı' sosyal donatılarla konut adaları (blokları) arasında bir bağlayıcı işlevindedir. Batı tarafında yapılması planlanan parklar ve kültür odakları ile başlar, okullar bölgesinde kendi kamusal, yarı kamusal alanlarını bulur. Proje alanının kalbi diyebileceğimiz ticaret-kültür aksında meydanlaşır. Mevcut tramvay güzergahının da genişletilip bu bölgeye kadar getirilmesi önerilen bu 'meydan' alanı sahip olduğu yarı açık alanlar, ticari ve kültürel işlevlerle bölgede yaşayanların, yakın çevrenin ve kentlinin toplanabileceği bir odak noktasıdır. Devamında ise doğu tarafında dinler bölgesi ve konut alanlarından da geçilerek arazinin tepe diyebileceğimiz konumundaki spor ve rekreasyon alanları çemberiyle son bulur. Bu ana omurganın aksının yanı sıra ikincil akslar da kullanıcıları diğer sosyal donatılar ve servis birimlerine ulaştırır. Bölgenin nefes almasını sağlayarak, yaşayanlara farklı alternatifler sunar. Bununla beraber konut bloklarının aralarındaki iç avlular özerk alanlar olmaktan çıkarak kamusal, yarı kamusal mekanlar olarak kentlinin bir nevi toplanma mekanları olması hedeflenmiştir.

5. Engelliler İçin Kentsel Kamusal Mekânların Yaşanabilir Kılınması

Kentte sokak, meydan, park gibi tüm kentlinin kullanımına açık olan kamusal mekânların engelliler için de kolaylıkla erişilebilir ve kullanılabilir olmalıdır. Bunun için mevcut topografyanın da yardımıyla zeminlerde seviye farklılıkları mümkün olduğunca minimuma indirilmesi hedeflenmiştir, özellikle kamusal alanda kot farklarının gerektirdiği durumlarda rampa kullanılarak çözümler geliştirilmiştir.

6. Gece ve Gündüz Nüfus Farkı Dengesinin Sağlanması

Mahallenin farklı alanlarında yerleştirilmiş olan atölyeler, rekreasyon alanları ve ticaret-konut birlikteliği gibi fonksiyon nitelikleriyle özellikle gece – gündüz nüfus farkının dengelenmesi gözetilerek, konut alanları için öncelikli olan güvenlik sorununun muhtarlaştırmadan kaçınılarak çözülmesi amaçlanmıştır.

7. Standardizasyon

Mahallede, yapıların geleneksel mimari doku örnek alınarak standartlaştırılması, farklı tipolojilerde örneklerin oluşturulması önemsenerek planlanmıştır. Yapı cephelerinin oransal ve ritmik olarak birbirleriyle uyumu önemli bir estetik değer olarak amaçlanmıştır. Ayrıca sokaklara yansıyan bu kütleli süreklilik, özellikle alçak konut tiplerinin yaygın kullanımıyla komşuluk ilişkileri, sokağın (çocuğun) göz kontrol mesafesi gibi moral/psikolojik değerlerin sürdürülebilirliği anlamında da gözetilmiştir. Standardizasyon, yapıların daha hızlı, kolay ve nitelikli inşa edilmesi açısından bir yöntem olarak da benimsenmiştir.

8. Renk Kullanımı

Sivil mimari örneklerden yola çıkılarak oluşturulacak olan bir envanter çalışmasıyla yapı renk ve malzemeleri konusunda da bir standart rehberin oluşturulması hedeflenmiştir. Böylelikle, kültürel mirasın sürdürülmesi daha ayrıntılı olarak ele alınmış olup, zaman içinde oluşabilecek görüntü kirliliğinin de önüne geçilmesi planlanmıştır.

9. Esneklik

Konutlarda en önemli plan kriteri olarak esneklik kavramı ele alınmıştır. Plan tipolojileri farklı aile yapıları gözetilerek tasarlanmıştır.

Sokak silüetindeki ritmin sıradanlaşma tehlikesine karşı, kütleli esneklik yine standartlaştırılmış cephe tipolojilerinin oluşturulmasında önemli bir veri olarak değerlendirilmiş, çözümler bu doğrultuda üretilmiştir.

Mahalle ölçeğinde ise, sokakların hem çevresel hem de fonksiyonel veriler gözetilerek çeşitlendiği çözümlerle birleştirilmesi neticesinde oluşan farklı adalar, mimari kurguya mekânsal zenginlik katmıştır.